

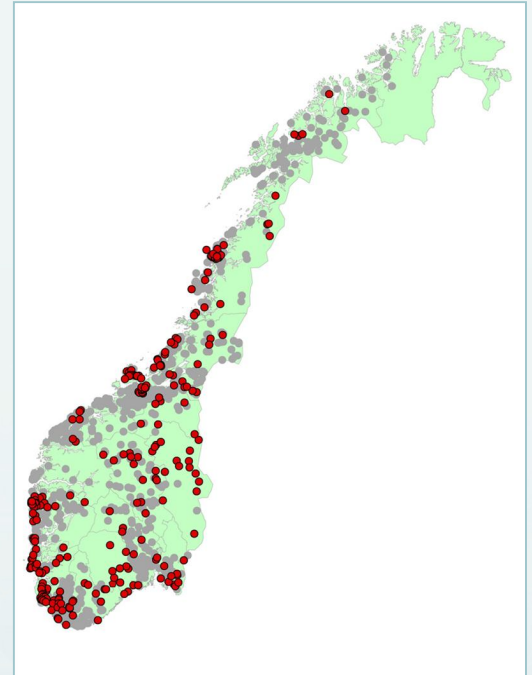

Hubro *Bubo bubo*

Rødlistet art

Hubroen hekker i dag spredt over hele landet nord til Finnmark. Den er en allsidig jeger som lever av alt fra smågnagere og frosk til voksne harer og storfugl. Hubroen er nattaktiv, men særlig i de nordligste landsdeler jakter den om sommeren også mens det er lyst. Under jakten sitter den gjerne på en opphøyet jaktpost.

Status
Kategori sterkt truet (EN) på Norsk rødliste for arter 2010.

Kartet viser alle kjente hubrolokaliteter. Grå punkter viser kjente hubrolokaliteter som det ikke har blitt påvist aktivitet på i 2008, mens røde punkter viser lokaliteter med bekreftet hubrotilhold i 2008.

Kjennetegn

Hubroen er verdens største ugle, med en kroppslengde på 60-75 cm, og et vingespenn på 150-180 cm. Hanner veier 1,8-2,8 kg, hunner 2,2-4,2 kg. Den er karakteristisk med sin gråbrune farge og med to lange "fjærører" på hodet. Den har store rødoransje øyne.

Utbredelse

Hubroen er utbredt i store deler av Europa, og gjennom Asia til Stillehavskysten, med nærstående arter i Nord-Afrika (*Bubo ascalaphus*) og i India (*Bubo bengalensis*). Hubroen var tidligere en alminnelig hekkefugl i hele Norge opp til og med Troms, mens den trolig har vært mer fåtallig i Finnmark. Bestanden har vært i sterk tilbakegang i de siste 100 år. En landsomfattende kartlegging av hubro i 2008 bekreftet at arten fremdeles hekker spredt over store deler av landet opp til Finnmark, men at den var fraværende i mange områder hvor den tidligere hekket.

Biologi

Hubroen er nattaktiv, men særlig i de nordligste landsdeler jakter den om sommeren også mens det er lyst. Den er en allsidig jeger som lever av alt fra pattedyr som smågnagere til voksne harer, og av fugler fra småfugler til storfugl. I tillegg tar den fisk og frosk. Føden varierer mye fra område til område, avhengig av den lokale fødetilgangen. På øyer langs kysten med mye vånd, er dette det helt dominerende byttedyret. Den besøker gjerne søppeltipper der det er mye rotter. Tildekning av søppelfyllinger med mindre tilgang på rotter blir ansett som en viktig årsak til hubroens tilbakegang i Finland. I områder med sjøfuglkolonier, inngår sjøfugl i dietten. Lundefugl fanges nær reirhullene, men

det blir også antatt at den kan ta alkefugl fra sjøen. Under jakten sitter den gjerne på en opphøyet jaktpost, i trefattige strøk ofte på traversen av kraftledningstolper. Ved posteringsjakt forflytter hubroen seg som regel hvert 5. minutt til en ny jaktpost 50-100 m unna. Den kan også ha en lav jaktflukt når den jakter på vånd og andre byttedyr. Det er også beskrevet at hubroen kan fange fisk ved å slå direkte ned i vannet slik som en fiskeørn, og at den kan jakte på fugl i lufta.

I Norge finner vi i dag helst hubroen i det nakne eller lite bevokste kystlandskapet. Ellers i landet ser det ut som den foretrekker bratte bergskrenter, gjerne i elvejuv. Den kan også bosette seg i temmelige små nuter i et ellers flatt skoglandskap. Fra utlandet er det kjent at den ofte hekker i steinbrudd og at den også kan hekke inne i byer.

Hubroen legger vanligvis 2-3 egg (opptil 6 egg). Eggleggingen starter vanligvis i månedsskiftet mars-april i Rogaland, med tidligste kjente egglegging 5. mars. Lengre nord i landet legger

Hubrobstanden har gått kraftig tilbake i løpet av de siste 100 år. Hovedårsaken er trolig høy dødlighet på grunn av kraftledninger samt dårligere mattilgang.

den egg vanligvis omkring midten av april. Hunnen ruger i 34-36 dager og klekkingen skjer asynkront. Hannen bringer mat til hunnen og ungene mens de er små. Senere jakter også hunnen. Ungene beveger seg ut av reiret når de er ca 5 uker eller tidligere hvor de hekker på bakken og er flyvedyktige når de er ca 7 uker. Hubroen er ekstremt følsom for forstyrrelse, og vil da ofte forlate egg og små unger.

Hubroen kan hekke for første gang allerede i sitt første leveår, men mer vanlig skjer det når de er 2-3 år gamle. I en studie av to radiomerka hubrounger i Tsjekkia ble det funnet at de etablerte vinterterritoriene var på 1 og 2 kvadratkilometer. På Høg-Jæren i Rogaland ble det funnet en typisk avstand på 2 til 3 km mellom hubroterritoriene ved kysten og i lavereliggende jordbruksområder, mens i andre deler av kystlyngheiene var det en typisk avstand på 4 km (fra 2,5 til 6 km). Denne forskjellen kan forklares med forskjeller i byttetilgangen.

En svensk undersøkelse viste at av 219 okkuperte territorier var det 66% aktive reir, hvorav 60% produserte flyvedyktige unger, i gjennomsnitt 1,6 unger per vellykket hekking og 0,9 unger per aktivt reir og 0,6 unger per okkupert territorium. De vanligste årsaker til tap var sult, predasjon og menneskelig forstyrrelse, inkludert eggssamling. I en norsk undersøkelse basert på radiotelemetri, ble minst 12 av 27 utsatte ungfugler (55%) drept av elektrokusjon i løpet av sitt første leveår. Høyeste alder i vill tilstand i Norge er 19½ år. Det er en trend i det norske ringmerkingsmateriale at kystfugler holder seg i kystområdene og vandrer kortere enn unger oppvokst i innlandet. Av 22 hubroer merket på øyene langs kysten av Nordland er ingen gjenfunnet mer enn 45 kilometer fra merkeplassen. Den samme trenden synes å gjelde for de fleste av hubroene merket langs kysten. Fem hubroer merket som reirunger er gjenfunnet i det tredje leveåret eller senere. De kan da være etablert som hekkefugler og gjennomsnittsavstanden fra merkeplassen var 94 kilometer (9-222 km).

Bestandsstatus

Hubroen var tidligere en alminnelig hekkefugl i hele Norge opp til artens naturlige nordgrense, men har i de siste 100 år vært i stadig tilbakegang. På midten av 1970-tallet ble det påpekt at arten så ut til å ha vært alvorlig truet i deler av Sør-Norge i de siste 10-15 årene. Østlandet ble spesielt nevnt, men det ble også påpekt at det samme skjedde i deler av kystområdene på Vestlandet, mens situasjonen i Trøndelag og Nordland fortsatt var stabil. Bestanden på Østlandet pr. 1980 ble anslått til 60-240 besatte territorier, en betydelig nedgang fra omkring 1100 par på 1920-tallet. Bestandsnedgangen på Østlandet resulterte i start av "Prosjekt hubro" i regi av WWF, som satte ut 602 ungfugler på Østlandet i perioden 1978-80.

I 1963 ble den norske hubrobstanden estimert til 500-600 par, mens den i 1977 ble estimert til mer enn 1000 par. På midten av 1980-tallet ble den norske hubrobstanden estimert til å være opp mot 2000 par basert på de tettheter av hubro som var funnet i Rogaland. I Norsk Fugleatlas ble hubrobstanden i Norge estimert til 1000-3000 par og ble antatt å være stabil i perioden 1970-1990.

I 2008 ble hubrobstanden estimert til å være 408-658 par. Norsk ornitologisk forening (NOF) startet samme år en landsomfattende kartlegging av hubro. Det ble samlet inn informasjon om 1192 hubrolokaliteter i løpet av dette året. Til sammen ble 237 lokaliteter aktivt kontrollert, men med negativt resultat. Av 684 gamle hubroplasser som ikke ble fulgt opp i 2008, er det 460 lokaliteter som ikke har hatt beviselig aktivitet siden 1990. Det ble registrert aktivitet av hubro ved 271 lokaliteter. På kartet foran vises både den geografiske fordelingen av kjente hubrolokaliteter, samt hvilke lokaliteter hvor det ble registrert hubroaktivitet i 2008. Basert på de nedslående resultatene fra kartleggingen i 2008 og 2009, er det grunn til å stille spørsmål om det siste bestandsestimatet fra 2008 er for optimistisk.

Meldinger om bestandsnedgang flere steder i landet førte til at hubroen nå er klassifisert som sterkt truet i Norsk rødliste for arter 2010. Artsens klassifisering på rødlista innebærer at bestanden i Norge antas å ha 20 % sjanse for å dø ut innen 5 generasjoner.

Referanser

- Direktoratet for naturforvaltning 2009. Handlingsplan for hubro *Bubo bubo*. DN rapport 2009-1. *Direktoratet for naturforvaltning*. 26 s.
- Fremming, O. R. 1986. Bestandsnedgang av hubro (*Bubo bubo*) i Øst-Norge 1920-1980. Viltrapport 40: 1-45.
- Gjershaug, J. O., Thingstad, P. G., Eldøy, S. og Byrkjeland, S. (red.) 1994. Norsk Fugleatlas. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu. 552 s.
- Hagen, Y. 1952. Rovfuglene og viltpleien. Gyldendal, Oslo.
- Jacobsen, K.-O og Røv, N. 2007 Hubro på Sleneset og vindkraft. NINA Rapport 264: 1-33.
- Jacobsen, K.-O., Øien, I. J., Frydenlund Steen, O., Oddane, B. Og Røv, N. 2008. Hubroens bestandsstatus i Norge. *Vår Fuglefauna* 31: 150-158.
- Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. og Skjelseth, S. (red.). 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Trondheim.
- Oddane, B. og Undheim, O. 2007. Kartlegging av hubro på Høg-Jæren – våren 2007. Naturforvalteren Aksjeselskap 2007-7.
- Roaldkvam, R. 1985. Hubroen *Bubo bubo* I Rogaland. *Vår Fuglefauna* 8: 28-32.
- Willgohs, J. F. 1974. The eagle owl *Bubo bubo* (L.) in Norway. Part 1. Food ecology. *Sterna* 13: 129-177.
- Øien, I. J., Frydenlund Steen, O., Jacobsen, K.-O. og Oddane, B. 2009. Hubroen i Norge: Resultater fra nasjonal kartlegging i 2008. *Vår Fuglefauna* 32: 150-156